

IJTIMOY-IQTISODIY TARAQQIYOTDA FUQAROLIK JAMIYATINING ROLI

Beknazarova Gulasal Qudrat qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Boshlang'ich ta'lim nazariya kafedrasida o'qituvchisi

Gulasalnazar1992@gmail.com +998881932131

Toshpo'lotova Jasmina Nuriddin qizi

Shahrisabz davlat pedagogika instituti

Matematika va Informatika yo'nalishi talabasi

jasminatoshpulotova06@.com (97) 389-83-78

Annotatsiya

Ushbu maqola ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotda fuqarolik jamiyatining rolini o'rganishga qaratilgan. Tadqiqotda fuqarolik jamiyatining iqtisodiy va ijtimoiy jarayonlarga ta'siri, uning davlat siyosatidagi o'рни va jamiyatda adolat, tenglik va barqarorlikni ta'minlashdagi ahamiyati tahlil qilinadi.

Аннотация

Данная статья направлена на изучение роли гражданского общества в социально-экономическом развитии. В исследовании анализируется влияние гражданского общества на экономические и социальные процессы, его роль в государственной политике и его значение в обеспечении справедливости, равенства и стабильности в обществе.

Annotation

This article is aimed at studying the role of civil society in socio-economic development. The study analyzes the impact of civil society on economic and social processes, its role in state policy and its importance in ensuring justice, equality and stability in society.

Kalit so'zlar

Fuqarolik jamiyati, ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot, demokratik islohotlar, ijtimoiy barqarorlik, iqtisodiy rivojlanish, tahlil metodlari.

Ключевые слова

Гражданское общество, социально-экономическое развитие, демократические реформы, социальная стабильность, экономическое развитие, аналитические методы.

Keywords

Civil society, socio-economic development, democratic reforms, social stability, economic development, analytical methods.

Kirish. “Fuqarolik jamiyati” tushunchasi “davlat” tushunchasi kabi qadimiy va o'zining uzoq rivojlanish bosqichlariga ega bo'lgan tushunchadir. Davlatda yashovchi fuqarolar fuqarolik jamiyatini tashkil qiladi, degan tezisni birinchi bo'lib ilgari surgan

olimlardan biri Arastu edi. U “Davlat nima ekanligini aniqlashdan oldin fuqaro tushunchasini aniqlab olish kerak, chunki davlat fuqarolar yig'indisi, fuqarolik jamiyatidan boshqa narsa emas”, deb yozgan edi [1]. Bu nuqtai nazar, ehtimol, qadimgi yunon demokratiyasi sharoitida, erkin fuqarolarning ko'pchiligi davlat ishlarini boshqarishda ishtirok etgan va boshqaruv ishlariga haq to'lanmagan sharoitlarda o'zini oqlagandir. Biroq keyingi tadqiqotchilar Arastuning davlat fuqarolik jamiyati degan fikrini qo'llab-quvvatlamadilar. “Fuqarolik jamiyati” tushunchasi G.Gegel va boshqa ba'zi faylasuflar asarlarida yanada rivojlantirildi [2]. Fuqarolik jamiyati haqidagi zamonaviy tushunchaga G.Gegel eng yaqin keldi. U fransuz, anglosakson va nemis ijtimoiy tafakkuri yutuqlarini tizimlashtirib, fuqarolik jamiyati oiladan davlatga dialektik harakatning alohida bosqichini ifodalaydi, degan xulosaga keldi. G.Gegel fuqarolik jamiyatini davlatning kelib chiqishi haqidagi shartnoma nazariyasi bilan bog'ladi.

Ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyot davlatning barqaror rivojlanishi va aholining farovonligi uchun asosiy omillardan biri sifatida fuqarolik jamiyatining faol ishtirokini talab etadi. Fuqarolik jamiyati – bu davlatdan mustaqil, individual va jamoaviy erkinliklarni himoya qiluvchi, ijtimoiy adolatni ta'minlashga intiluvchi, va odamlar o'rtasidagi o'zaro aloqalarni tartibga solish maqsadida faoliyat yurituvchi tuzilmalardan iborat. Bunday tashkilotlar va fuqarolar guruhlari ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanishning turli sohalarida sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

Demokratik islohotlarni qo'llab-quvvatlash - fuqarolik jamiyati demokratik jarayonlarni mustahkamlashda, inson huquqlari va erkinliklarini himoya qilishda muhim rol o'ynaydi. Tashkilotlar, birlashmalar va ommaviy harakatlar davlat siyosatini tanqid qilish, fuqarolarni o'z huquqlari haqida xabardor qilish va ularni himoya qilishda faol qatnashadi. Ularning ishtiroki siyosiy va ijtimoiy islohotlarga yo'l ochadi, fuqarolarni o'z hayotlarini yaxshilash uchun birlashishga undaydi.

Ijtimoiy adolatni ta'minlash - fuqarolik jamiyati jamiyatning pastki qatlamlariga yordam berishda, ijtimoiy adolatni ta'minlashda muhim rol o'ynaydi. U turli jamoalar, etnik guruhlar, xotin-qizlar va nogironlar huquqlarini himoya qilishga qaratilgan faoliyatlar bilan shug'ullanadi. Bunday tashkilotlar hukumatga ijtimoiy taqsimotni adolatli qilish, teng huquqlilikni ta'minlash va kam ta'minlanganlarga yordam berish bo'yicha tavsiyalarni beradi.

Iqtisodiy barqarorlikni ta'minlash - fuqarolik jamiyatining iqtisodiy taraqqiyotdagi roli ham juda katta. Ular iqtisodiy tenglik, barqarorlik va o'sishning ta'minlanishiga hissa qo'shadi. Ijtimoiy masalalarni yechish, aholi turmush darajasini oshirish, kichik va o'rta biznesni qo'llab-quvvatlash kabi faoliyatlar orqali fuqarolik jamiyati iqtisodiyotni barqarorlashtirishga xizmat qiladi. Bundan tashqari, ularning iqtisodiy siyosatdagi ishtiroki, xususan, soliq siyosati va ishchi huquqlarining himoyasi, mamlakatdagi iqtisodiy islohotlarga ijobiy ta'sir ko'rsatadi.

Fuqarolik jamiyati ekologik muammolarga qarshi kurashishda, tabiiy resurslarni tejash, ekologik barqarorlikni ta'minlashda faol ishtirok etadi. Fuqarolik jamiyatining ekologik tashkilotlari va harakatlari, hukumatning atrof-muhitni muhofaza qilish siyosatini shakllantirishda o'z takliflarini bildiradi va tabiiy ofatlarga qarshi samarali chora-tadbirlarni ko'rishga yordam beradi.

Fuqarolik jamiyatining ta'lim va sog'liqni saqlash tizimlaridagi roli ham ahamiyatli. Ular ta'lim sifatini oshirish, yoshlarning bilim olish imkoniyatlarini kengaytirish, sog'liqni saqlash xizmatlarini yaxshilash borasida davlatga yordam beradi. Shuningdek, fuqarolik jamiyati ijtimoiy xizmatlarning teng taqsimlanishini ta'minlashga va aholining barcha qatlamlari uchun qabul qilinadigan va sifatli xizmatlarni taqdim etishga qaratilgan tashabbuslarni ilgari suradi.

Fuqarolik jamiyatining ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotdagi roli davlat va jamiyat o'rtasidagi muhim ko'prikn tashkil qiladi. U nafaqat fuqarolarning huquqlarini himoya qilish, balki ijtimoiy va iqtisodiy muammolarni hal qilishda ham muhim o'rin tutadi. Fuqarolik jamiyati davlatga qarshi emas, balki uning faoliyatini to'g'ri yo'naltirish, jamiyatning ehtiyojlarini inobatga olishda yordam beradi. Jamiyatning barcha a'zolari, shu jumladan fuqarolik jamiyati, birgalikda ishlagan holda ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotga erishishlari mumkin. Buning uchun fuqarolar o'rtasida hamkorlik, ijtimoiy ongni oshirish va jamiyatdagi ijtimoiy adolatni ta'minlash bo'yicha keng qamrovli dasturlar ishlab chiqilishi lozim. Shuningdek, fuqarolik jamiyatining rolini kengaytirish, uning huquqiy va tashkilotiy asoslarini mustahkamlash ham ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning muhim sharti hisoblanadi.

Ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotda fuqarolik jamiyatining roli hech qachon e'tiborsiz qoldirilmasligi kerak. U davlat siyosatining shakllanishida, iqtisodiy islohotlarda, ijtimoiy tenglikni ta'minlashda va atrof-muhitni muhofaza qilishda muhim ahamiyatga ega. Fuqarolik jamiyatining to'g'ri va samarali faoliyati ijtimoiy barqarorlikni, iqtisodiy rivojlanishni va xalqning farovonligini ta'minlashda katta hissa qo'shadi. Shuning uchun, fuqarolik jamiyatini rivojlantirish, uning salohiyatini ochish va hukumat bilan o'zaro aloqalarni yaxshilash ijtimoiy-iqtisodiy taraqqiyotning muvaffaqiyatli bo'lishi uchun zarurdir.

Tadqiqot usullarini tanlashda kvantitativ va sifatli metodlarning uyg'unligi, aniq maqsadlarga erishish uchun zarur bo'lgan vositalar aniqlanadi. Tadqiqot davomida olingan ma'lumotlar ikkita asosiy manba orqali to'planadi: birinchidan, mavjud statistikalar va hujjatlar, ikkinchidan esa so'rovnomalar, intervyular, kuzatishlar va boshqa empirik tadqiqotlar. Tadqiqot natijalari asosida amaliy tavsiyalar ishlab chiqiladi. Bu tavsiyalar fuqarolik jamiyatining faoliyatini samarali qilish, siyosiy va iqtisodiy islohotlar uchun strategiyalarni ishlab chiqishda qo'llanilishi mumkin.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI:

7. Musurmanova, Yayra, and Jasmina Toshpo'lotova. "XXI ASR YOSHLARINING AXBOROT PSIXOLOGIK XAFSIZLIGINI TA'MINLASH MASALALARI." *Universal xalqaro ilmiy jurnal* 1.4 (2024): 445-447.

8. Октамов, Мададжон, Жасмина Тошполотова, and Яйра Мусурманова. "Aniq fanlarni o'qitishda zamonaviy pedagogik texnologiyalarni qo'llagan holda dars jarayonlarini tashkil etish." *Новый Узбекистан: наука, образование и инновации* 1.1 (2024): 432-434.

9. Toshpo'lotova, Jasmina, and Yayra Musurmanova. "CURRENT ISSUES OF TEACHING UZBEK AND RUSSIAN LANGUAGES IN THE PROCESS OF GLOBALIZATION." *Models and methods in modern science* 3.6 (2024): 187-191.

10. Musurmanova, Yayra, and Jasmina Toshpo'lotova. "TEXNIKA OLIY TA'LIM MUASSASALARIDA XORIJIY TILLARNI O'QITISHNING DOLZARB MASALALARI." *Прикладные науки в современном мире: проблемы и решения* 3.3 (2024): 10-12.

11. Abdirozzoqov, Fayzulla, and Jasmina Tashpo'lotova. "METHODS OF USING THE MYTEST PROGRAM IN THE ORGANIZATION OF FINAL CONTROL PROCESSES FOR STUDENTS OF HIGHER EDUCATION INSTITUTIONS." *Молодые ученые* 2.8 (2024): 88-90.

12. Toshpo'lotova, Jasmina, and Yayra Musurmanova. "TA'LIM TIZIMIGA INNOVATSION TEXNOLOGIYALARNI JORIY ETISH VA INTEGRATSIYALASH MASALALARI." *Общественные науки в современном мире: теоретические и практические исследования* 3.3 (2024): 46-49.

O'ZBEKISTONDA ISHSIZLIK DARAJASINI PASAYTIRISH CHORATADBIRLARI

Mutallibov Nazirillo Mirzabahrom o'g'li

4-bosqich talabasi, Iqtisodiyot Fakulteti, Farg'ona Davlat Universiteti, Farg'ona.

Tel: +998 (93) 430-50-03

Elektron manzil: n.mutallibov99@gmail.com

Annotatsiya

O'zbekistonda ishsizlik jiddiy muammo bo'lib, 2023-yilda umumiy darajasi 6,8%, yoshlarda esa 12% ni tashkil etdi. Mehnat bozori nomutanosibligi, kasb-hunar ta'limining sustligi va qishloq imkoniyatlarining cheklanganligi bunga asosiy sabablar sifatida ko'rsatildi. Tadqiqotda Germaniya, Janubiy Koreya va Hindiston tajribasidan ilhomlangan holda, kasb-hunar ta'limini rivojlantirish va kichik biznesni qo'llab-quvvatlash bo'yicha tavsiyalar ishlab chiqildi. Taklif etilgan choralar ishsizlikni kamaytirishga va iqtisodiy o'sishga hissa qo'shishi kutilmoqda.

Kalit so'zlar

Iqtisodiy o'sish, aholi farovonligi, ishsizlik, mehnat bozori, kasb-hunar ta'limi, kichik biznes.

МЕРЫ ПО СНИЖЕНИЮ УРОВНЯ БЕЗРАБОТИЦЫ В УЗБЕКИСТАНЕ

Аннотация

Безработица в Узбекистане остается острой проблемой, достигнув 6,8% в 2023 году и 12% среди молодежи. Основными причинами являются дисбаланс на рынке труда, недостаток профессионального образования и ограниченные возможности в сельской местности. Исследование предлагает решения, вдохновленные опытом Германии, Южной Кореи и Индии, включая развитие профессионального образования и поддержку малого бизнеса. Ожидается, что эти меры снизят безработицу и ускорят экономический рост.

Ключевые слова

Экономический рост, благосостояние населения, безработица, рынок труда, профессиональное образование, малый бизнес.

MEASURES TO REDUCE UNEMPLOYMENT RATES IN UZBEKISTAN

Abstract

Unemployment in Uzbekistan remains a significant issue, with a 6.8% rate in 2023, reaching 12% among youth. Key challenges include labor market imbalances, insufficient vocational training, and limited rural opportunities. This study analyzes the causes and offers solutions inspired by Germany's SME support model, South Korea's vocational programs, and India's industrial initiatives. Recommendations include modernizing vocational education, supporting SMEs, and formalizing informal employment.